

שלום לך מיכל.

אמנם בטלפון סיכמנו את ההלכה לגבי השאלה ששאלת, אך חשבתי, שכדאי להסביר במכתב את המקורות, כדי שנוכל לקיים את ההלכה מתוך הבנה, בבחינת "לא עם הארץ חסיד".

ובכן, שאלתך הייתה: "האם מותר בט" הימים לנגן כדי להתכונן למבחן, שייערך אחרי תשעה באב?"

והרי התשובה:

הגמ' במסכת בבא בתרא (דף ס' ע"ב ב') אומרת: "משחרב בית-המקדש בשנייה, רבו פרושים מישראל שלא לאכול בשר ולא לשתות יין. נספל להן ר' יהושע, אמר להן: בני, מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותים יין? אמרו לו: נאכל בשר, שכמנו מקריבין ע"ג המזבח ועכשיו בטל? נשתה יין, שמנסכין ע"ג המזבח ועכשיו בטל? אמר להן: אם כן, לחם לא נאכל, שכבר בטלו מנחות? אמרו לו: נאכל פירות. אמר להם: פירות לא נאכל, שכבר בטלו ביכורים? אמרו: אפשר בפירות אחרים (שלא משבעת המינים). אמר: מיס לא נשתה, שכבר בטל גיסוך המים. שחקו. אמר להם: בני, בואו ואומר לכם: שלא להתאבל כל עיקר - אי אפשר - שכבר נגזרה גזירה, ולהתאבל יותר מדאי - אי אפשר-שאיין גוזרין על הציבור אא"כ יכולים לעמוד בה, ולכן חז"ל גזרו ע"פ מה שהציבור יכול לעמוד.

וראיתי בבאור הגר"א (תקנ"א ס"ט ד"ה "ויש נוהגים) שאומר שבעצם צדקו אותם פרושים, שצריך להתאבל כל השנה, אך אין הציבור יכול לעמוד בזה, ולכן קבעו חז"ל, שבימים אלו יש להקפיד בהלכות אבילות על ביהמ"ק, דהיינו, בשלושת השבועות. חומרה זו עולה בתשעת הימים, ועוד יוחר-בשבוע שחל בו תשעה באב, ומגיעה לשיא האבלות ביום השעה באב עצמו.

וכ"ש שאין לעכוה בימים אלו דברים המשמחים את הלב. ומכאן נובע איסור נגינה בימי אבילות, שהרי הניגון מביא לשמחה. וכך כותב הרב ח"ד הלוי בספרו "מקור חיים" (פרק רכ"ז סע' י"ג - חלק ה') "וכיון שהשמחה אסורה, פשוט שאסור לו לשמח עצמו בכל מיני ניגונים והשמעת תזמורות, ואפי' יחידי בביתו...".

אלא שכאן יש לשאול - האם ניגון כדי ללמוד ולהתכונן למבחן, הוא נגון המביא לשמחה או לא.

והנה, החפץ חיים (במשנה ברורה, סי' תקנ"א, בבאור הלכה ד"ה "ממעטיין") אומר, שישראל שפרנסתו כלי-זמר... יהא מותר לו לנגן שם כדי פרנסתו, ויש שאמרו, שהכוונה היא רק מי"ז בתמוז עד ר"ח אב. וכן בקצור-שולחן-ערוך (סי' קכ"ב סע' א) כותב, שמותר למי שפרנסתו בזמר, עד ר"ח אב. ונלע"ד שמקורם בסברא, שכתב "שדי חבד" (מערכת אבילות אוה"ל"ג), שאט עושה לפרנסה, הרי זו אמנות, ואינו מביא לשמחה. וכן מובא ב"גשר החיים" חלק א'.

ובספר "הערים המצויניכ בהלכה" (סי' קכ"ב ס"ק ב') כותב, שמותר לחלמידים ללמוד נגינה עד ר"ח. ומביא דעה המתירה אפי' עד שבוע שחל בו ס' באב.

ולטיכום ההלכה הנלע"ד

עד ר"ח אב אין מה לחשוש, ואפשר לנגן כדי להתכונן למבחן.

מ"ח אב ראוי לנהוג כדעת המחמירים, אך הרוצה להקל, יש לו על מי לסמוך. בשבוע שחל בו ט' באב וכ"ש בערב ט' באב נ"ל, שיש להחמיר ולא לסמוך על המקילים.

לאחר שהגעתי, בעניי, לכל זה, לא רצייתי לפסוק בעצמי, ושאלתי מורי הוראה אחרים, והרי חשובותיהם:

הרב ח"ד הלוי - מותר בכל שלשת השבועות חוץ מי"ז תמוז וט' באב, ועדיף לנגן בצינעא ע"י סגירת החלונות, כדי לא להפריע לשכנים.

מו"ר הרב אורי כהן - מותר חוץ מי"ז בחמוז, ערב ס' באב, וט' באב עצמו.
מו"ר הרב סיני אדלר - רב העיר אשדוד, לשעבר - מותר בכל שלושת השבועות, חוץ
משבוע שחל בו ס' באב.

הרב נויבירט - מחבר "שמירת שבת כהלכה" - מותר עד ר"ח.

ואמנם לא נעלם מעיני פסקם של המחמירים, שלא לנגן כלל אפי' לצורך
לימוד כל ג' השבועות. אך נראה לענ"ד, שאין לחוש לדעה זו, מכיון שרוב הפוסקים
חולקים על זה, ובידנו כלל, שבהל' אבל - המיקל - ידו על העליונה; ובעיקר,
שהחפץ חיים, שנחשב על כולנו כפוסק הדור - מתיר.

לסיכום לענ"ד:

מי"ז עד ר"ח - אפשר לנגן כדי ללמוד.

מר"ח עד שבת לפני ס' באב - יש להחמיר והמיקל יש לו על מי לסמוך.

שבוע שחל בו ס' באב - יש להחמיר ולא לסמוך על המקילים.

ויש לזכור, שהלכות אלו נתנו ע"מ שנתאבל אבילות ממש על ביהמ"ק, והעיקר
בהם הוא הצער והרגשת חסרון הבית הגדול והקדוש, שחרב בעוונותינו. ואם נתאבל
כראוי, נזכה, בעזרת הית', לזכות ולראות בשמחה בנינו במהרה בימינו והשבת לויים
לשירם ולזמרם. ומקום הזמרה והשמחה יהיו במקום המקדש, ו"אז ימלא שחוק פינו"
במהרה בימנו, אמן.

בברכת התורה,

אונסדורפר הלל